

ب: نقد و اصلاح سیاست های کلی پیشنهادی اقتصاد مقاومتی و جهاد اقتصادی

وزارت اقتصاد و دارایی

پیش نویس تدوین شده توسط کمیسیون اقتصاد کلان، برای بررسی و اظهار نظر به وزارتخانه اقتصاد و دارایی ارسال شد. کارشناسان این وزارتخانه پس از بررسی، پیشنهادات ذیل را جهت اصلاح پیش نویس ارایه نمودند.

۱. بند دوم این سیاست ها مربوط به خود کفایی در تأمین نیازهای اساسی جامعه می باشد که در آن "تأمین کالاهای اساسی و ضروری و برقراری امنیت غذایی و دارویی جامعه با هدف مقابله با کمبودهای نگران کننده در اقتصاد کشور از طریق مدیریت و برنامه ریزی برای تأمین به موقع کالاهای اساسی و ضروری و داشتن ذخایر راهبردی برای پوشش به ضربه های احتمالی بیرونی" به عنوان یک سیاست کلی مطرح شده است. در این خصوص شایان توجه است که با توجه به ظرفیت محدود آب کشور جهت پیگیری سیاست خوداتکایی، استفاده از این عبارت حائز تأثیرات جدی بر ذخائر آب کشور می باشد و پیگیری آن نمی تواند وافی به مقصود باشد. از این منظر از یک سو بهتر است که کلمه خود اتکایی از ایده اولیه حذف و استفاده حداکثری از ظرفیت تولید داخلی با توجه به ظرفیت های آب و خاک و منابع ملی ذکر گردد. به علاوه با توجه به اینکه ایران کشوری نیمه خشک به حساب می آید امکان تأمین کلیه کالاهای اساسی در کشور از طریق تولید مستقیم ممکن نیست و حضور کشور در تولید کالاهای اساسی در سطح منطقه و تجارت آن در سطح بین المللی، می تواند تا حد زیادی آسیب های این حوزه را کاهش دهد، پیشنهاد می شود مسأله حضور کشور در تولید منطقه ای کالاهای اساسی و تجارت آن در سطح بین المللی، بدان افزوده شود.
۲. نحوه توزیع کالاها و بالابودن کارایی شبکه توزیع در شرایط اقتصاد مقاومتی جهت تأمین امنیت غذایی آحاد مردم حائز اهمیت می باشد. از این رو پیشنهاد می شود عبارت "افزایش کارایی شبکه توزیع" به عنوان یک سیاست کلی مدنظر قرار گیرد.
۳. یکی از محورهای اصلی اقتصاد مقاومتی حمایت از تولید ملی می باشد. از آنجایی که بخش مسکن دارای ارتباط قوی پسین و پیشین با سایر بخش های اقتصادی کشور می باشد، لذا رونق در این بخش می تواند با ایجاد تقاضا برای این کالاها، موجب افزایش تولید و اشتغال در سایر بخش ها و نهایتاً رشد اقتصادی کشور گردد. از سوی دیگر مسکن به عنوان یکی از نیازهای اساسی هر خانوار به شمار رفته و سهم عمده ای از سبد بودجه هر خانوار را تشکیل می دهد. از این رو جا

- دارد در پیش نویس سیاست های کلی و کارکرد آن در اقتصاد ملی به ویژه در شرایط کنونی تأیید شود،
۴. در بند سوم مبنی بر گسترش ارتباطات تجاری "گسترش تعامل سازنده با کشورهای منطقه بویژه همسایگان با بهره گیری از سیاست هایی مانند شناخت زمینه های همکاری با تأکید بر گسترش مبادلات اقتصادی سودآور برای کشور" به عنوان یک سیاست کلی مطرح شده است که پیشنهاد می شود به انتهای این سیاست، عبارت "توسعه تهاتر و معاملات پایاپایی" و "حضور اقتصادی" اضافه شود،
۵. توسعه صادرات غیرنفتی با اولویت تأمین نیاز داخلی به منظور گسترش درآمدهای ارزی و همچنین ممنوعیت واردات کالاهایی که دارای تولید مشابه در داخل کشور می باشند. به عنوان یک سیاست کلی در بند سوم مورد نظر قرار گیرد،
۶. ایران با قرار گرفتن در مسیر کریدورهای بین المللی همچون کریدور شمال- جنوب و داشتن ۹۸۰ کیلومتر مرز استراتژیک و قرار داشتن در مسیر انتقال ۷۵ درصد مخازن نفت و گاز جهان، کوتاهترین مسیر را برای انتقال سوخت و کالا در منطقه دارا می باشد. لذا در بند ۳ می توان موضوع ترانزیت را به صراحت اشاره نمود. ضمن اینکه در بند ۱۰ نیز به عنوان یکی از راهکارهای اقتصاد مقاومتی می شود از توسعه ترانزیت نام برد،
۷. نظر به تصویب سیاست های کلی مرتبط با ایده اولیه "پیش آهنگی دانش با طراحی و ساماندهی چرخه دانش- ثروت- تولید با تأکید بر تولیدات دانش بنیان" در شورای مجمع تشخیص مصلحت نظام، موارد زیر در تکمیل سیاست های مصوب، در بند ۴ پیشنهاد می گردد:
- حمایت از ساخت نمونه های تولیدی جدید و نیاز محور و کمک به تجاری سازی و بازاریابی انبوه برای تولیدات دانش بنیان در سطح بین المللی،
 - تعیین ضوابط ارزش گذاری اقتصادی، دانش تولید و توسعه حقوق مالکیت فکری،
 - تجهیز، توسعه و افزایش تعامل میان صندوق ها و نهادهای مالی حامی چرخه تولید محصولات دانش بنیان.
۸. با توجه به تصویب سیاست های کلی مرتبط با ایده اولیه "بهره وری حداکثری" در جلسه شورای مجمع تشخیص مصلحت نظام، موارد زیر در تکمیل سیاست های مصوب، بند ۶ اضافه شود:
- متناسب بودن نظام آموزشی کشور در راستای تأمین نیروی کار ماهر و با کیفیت برای تولید ارزش در کشور،
 - اولیت دادن به تأمین مالی سرمایه گذاری های مولد با بهره وری بالا و زود بازده،

- ارتقاء اثربخشی سازمانی (دربخش های دولتی، عمومی و خصوصی)،
 - توسعه نظام آماری کشور به منظور محاسبه، ارزیابی و رصد شاخص های بهره وری (درسطوح مختلف ملی، بخشی، دستگاهی و استانی)،
 - حمایت از نوسازی و بهسازی خطوط تولید منطبق با فناوری روز.
۹. در بخش حمل و نقل، حدود ۹۰ درصد جابجایی مسافر و بار از طریق حمل و نقل جاده ای انجام می شود. با توجه به اینکه این زیربخش نسبت به سایر زیربخش های حمل و نقل، درخصوص مسائل و مشکلات ارزی پیش آمده، وضعیت بهتری دارد. لذا با افزایش بهره وری در بخش حمل و نقل و استفاده از راهکارهای تشویقی جهت استفاده بیشتر از سیستم حمل و نقل عمومی به جای وسایل نقلیه شخصی می توان در مصرف سوخت صرفه جویی نمود. این موضوع را می توان به بند ۶ اضافه نمود.
۱۰. تحریم های خارجی در حوزه نظام سلامت کشور، ضرورت سرمایه گذاری روی ظرفیت های داخلی تولید تجهیزات پزشکی و دارو در کشور را، به یک الزام بدل می سازد، از این رو ساماندهی نظام تأمین مالی سلامت به اتکای منابع داخلی را بایستی به عنوان یکی از سیاست های کلی در بند ۸ مدنظر قرار داد.
۱۱. در بند ۹ ” ارزش گذاری صحیح منابع و قیمت ها با هدف تخصیص بهینه منابع و جلوگیری از هدر رفتن آنها و اصلاح الگوی تولید- مصرف “ به عنوان یک سیاست کلی مطرح شده است. با توجه به اینکه عبارت ارزش گذاری قیمت که در سیاست فوق الاشاره مورد استفاده قرار گرفته است، مصطلح نمی باشد، پیشنهاد می شود، سیاست مذکور به صورت زیر اصلاح شود ”قیمت گذاری صحیح منابع با هدف تخصیص بهینه منابع و جلوگیری از هدر رفتن آنها و اصلاح الگوی تولید و مصرف“.
۱۲. مبارزه با فقر مقوله ای است که تأمین اجتماعی تنها یک بعد آن می باشد. سیاست های مالیاتی، آموزشی، اشتغالزایی و ... در رفع فقر بسیار تأثیر گذار می باشند، لذا پیشنهاد می شود در بند ۹ به این مقوله تحت عنوان یک سیاست کلی جداگانه نگریسته شود.
۱۳. عدالت اقتصادی یکی از شاخص های کلیدی در بحث پیوند و ثبات اجتماعی و همچنین رشد پایدار اقتصادی می باشد. از این رو به درستی در بند ۹ موضوع بهره مندی عادلانه عوامل تولید از زنجیره تولید- مصرف مدنظر قرار گرفته است. اما به هر حال سهم بری عوامل تولید که از آن با عنوان توزیع کارکردی نام برده می شود، در اقتصاد امروزی در بهترین شرایط نیز به توزیع مطلوب درآمد بین آحاد جامعه (توزیع مقداری) بگونه ای که شکاف درآمدی بین طبقات مختلف در یک حد قابل قبول باشد، منجر نمی شود و لذا اکثر دولت ها در راستای دستیابی به توزیع

مناسب درآمد به اتخاذ سیاست‌های باز توزیع درآمد روی می‌آورند. سیاست‌های باز توزیع درآمد شامل طیف وسیعی از سیاست‌ها و اقدامات باز توزیع درآمد روی می‌آورند. سیاست‌های باز توزیع درآمد طیف وسیعی از سیاست‌ها و اقدامات از پرداخت‌های انتقالی گرفته تا انواع بیمه‌های اجتماعی و ... را شامل می‌شود. این در حالی است که در این پیش‌نویس در بند ۸ تنها به موضوع نظام تأمین اجتماعی اشاره شده است. پیشنهاد می‌شود موضوع یکپارچه و کارآمدسازی سیاست‌های باز توزیع درآمد در بدن ۹ اضافه شود،

۱۴. بخش مسکن از محدود بخش‌های اقتصادی می‌باشد که تأثیر کمتری از تحریم‌های بین‌المللی می‌پذیرد و با اتخاذ سیاست‌هایی همچون حمایت از تولید طرح‌های انبوه و صنعتی مسکن و نوسازی بافت‌های فرسوده می‌توان زمینه‌های افزایش تولید مسکن بویژه مسکن ارزان قیمت را فراهم نمود لذا در بند اضافی برای مبارزه با تورم، می‌توان تولید مسکن ارزان قیمت را مطرح نمود.